

ОСИПЕНКО С. О., канд. екон. наук, старш. викладач,
СМОЛЯР К. А.,
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького,
м. Запоріжжя

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В ході реалізації реформи децентралізації влади в Україні в період з 2014 по 2021 рр. органи місцевого самоврядування отримали широкий спектр владних повноважень, а поряд з цим значний об'єм фінансових ресурсів необхідних для реалізації даних повноважень.

Відповідно в місцевих бюджетах було зосереджено третину публічних фінансів, і як результат органи місцевого самоврядування отримали фінансову незалежність та стала дійсно спроможними забезпечувати не лише мінімальні соціальні потреби громадян, а й соціально-економічний розвиток територій. До речі слід зауважити, що реформа децентралізації визнана найуспішнішою та найефективнішою реформою незалежної України.

Від початку широкомасштабного вторгнення РФ на територію України та оголошення 24.02.2022 р. воєнного стану по всій території країни [1] кардинально змінились підходи до управління публічними фінансами.

Так пріоритетними статтями видатків бюджетів всіх рівнів стали видатки на оборону, відсіч збройної агресії та забезпечення національної безпеки країни, але при цьому значно зросла потреба у забезпеченні соціально-економічних видатків, адже вся країна зіткнулась з наслідками ракетних обстрілів, необхідністю підтримки внутрішньо переміщених осіб, допомоги релокованим підприємствам, облаштування укриттів тощо.

Переважає більшість видатків соціально-економічного напрямку забезпечується саме з місцевих бюджетів, що відповідає принципам децентралізації. Крім того, місцеві бюджети як у 2022, так і в 2023 роках на відміну від Державного бюджету демонструють позитивну динаміку щодо зростання доходів. Тобто це свідчить про те, що дійсно місцеві органи самоврядування на сьогоднішній день мають достатній обсяг фінансових ресурсів необхідний для забезпечення соціально-

економічного значення.

З моменту оголошення воєнного стану на державному рівні було запроваджено низку законодавчих змін відносно управління публічними фінансами в цілому, так і фінансовими ресурсами місцевих органів самоврядування зокрема. Такі зміни торкнулись і системи державного та громадського контролю, адже було введено мораторій на проведення більшості заходів контролю. В короткостроковому періоді ці заходи принесли дійсно ефективні і результативні зміни, надали змогу місцевій владі більш оперативно реагувати на сучасні реалії.

Однак останнім часом усе частіше фіксуються випадки витрачання бюджетних коштів в Україні на не нагальні потреби територіальних громад, що в умовах повномасштабного російського вторгнення можна розцінювати як нецільове витрачання коштів.

Так згідно з даними Державної регуляторної служби України за I квартал 2023 року 55% всіх актів, що були ухвалені місцевою владою, здійснювались без регуляторних повноважень, 25% – з недотриманням вимог регуляторного законодавства [3]. Відповідно це підтверджує необхідність посилення державного контролю за діяльністю місцевої влади.

На даний час проведення перевірок відновлюється, перелік напрямів можливих перевірок постійно збільшується, що підтверджується відповідними нормативно-правовими актами [2].

Але при цьому необхідно враховувати принципи побудови децентралізованої моделі управління фінансовими ресурсами і в першу чергу застосовувати інструменти громадського та державного нагляду.

Список використаних джерел

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України № 64/2022 від 24.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 15.08.2023).

2. Контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування: аналіз окремих положень нормативно-правових актів. Децентралізація. 14.03.2023. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16241>.

3. Нинішня ситуація підтверджує, що обов'язково потрібно закріплювати нагляд держави за законністю рішень громад, – Олена Шуляк. Децентралізація. 25.07.2023. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16942?page=6> (дата звернення: 15.08.2023).